ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

JAHON VA O‘ZBEKISTON BOZORIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA BERILAYOTGAN IMTIYOZLAR: QIYOSIY TAHLIL

Nazarova Marifat
https://doi.org/10.5281/zenodo.21896924

Annotatsiya. Mazkur maqolada jahon amaliyoti hamda O‘zbekiston bozorida kichik biznes subyektlarini qo‘llab-quvvatlash uchun qo‘llanilayotgan soliq, moliyaviy, ma’muriy va institutsional imtiyozlar qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqot IMRAD yondashuvi asosida olib borilib, 2023–2026-yillarga oid OECD, Jahon banki, Yevropa Komissiyasi, AQSh Kichik biznes administratsiyasi, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki hamda O‘zbekistonning rasmiy manbalari o‘rganildi. Natijalar rivojlangan iqtisodiyotlarda kredit kafolatlari, maqsadli grantlar, soliq va hisobot soddalashtirish, raqamlashtirish hamda yashil transformatsiyani rag‘batlantirish ustuvor ekanini ko‘rsatadi. O‘zbekistonda esa imtiyozli resurslar, foiz xarajatlarini kompensatsiya qilish, kafillik, garovsiz kreditlar, soddalashtirilgan soliq mexanizmlari va eksportga ko‘maklashish choralari kengaymoqda. Qiyosiy tahlil imtiyozlar natijadorligini faqat mablag‘ hajmi bilan emas, balki biznesning o‘sishi, rasmiylashuvi, eksporti va unumdorligi bilan baholash zarurligini asoslaydi.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, imtiyozlar, soliq preferensiyalari, kredit kafolati, subsidiya, grant, raqamlashtirish, tadbirkorlik muhiti

Аннотация. В статье проводится сравнительный анализ налоговых, финансовых, административных и институциональных льгот, предоставляемых субъектам малого бизнеса в мировой практике и на рынке Узбекистана. Исследование выполнено по структуре IMRAD на основе официальных материалов OECD, Всемирного банка, Европейской комиссии, Администрации малого бизнеса США, Азиатского банка развития, ЕБРР и государственных органов Узбекистана за 2023–2026 годы. Результаты показывают, что в международной практике ключевыми инструментами выступают государственные кредитные гарантии, целевые гранты, упрощение налогообложения и отчетности, поддержка цифровой и зеленой трансформации. В Узбекистане расширяются льготные финансовые ресурсы, компенсация процентных расходов, гарантии, беззалоговое кредитование, упрощенные налоговые механизмы и меры поддержки экспорта. Сделан вывод о необходимости оценивать эффективность льгот по их влиянию на рост предприятий, формализацию деятельности, экспорт, занятость и производительность.

Ключевые слова: малый бизнес, льготы, налоговые преференции, кредитные гарантии, субсидии, гранты, цифровизация, предпринимательская среда

Abstract. This article provides a comparative analysis of tax, financial, administrative and institutional incentives available to small businesses in international practice and in Uzbekistan. The study follows the IMRAD structure and reviews official materials published in 2023–2026 by the OECD, World Bank, European Commission, U.S. Small Business Administration, Asian Development Bank, EBRD and public authorities of Uzbekistan. The findings indicate that major international support instruments include public credit guarantees, targeted grants, simplified taxation and reporting, as well as incentives for digital and green transformation. Uzbekistan is simultaneously expanding preferential funding, interest compensation, guarantees, unsecured lending, simplified tax mechanisms and export-support measures. The comparison suggests that the effectiveness of incentives should be assessed not

only by the volume of public resources allocated, but also by measurable outcomes such as enterprise growth, formalization, exports, employment and productivity. A more targeted, digital and performance-based support system is recommended.

Keywords: small business, incentives, tax preferences, credit guarantees, subsidies, grants, digitalization, business environment

1. KIRISH

Kichik biznes bozor iqtisodiyotining moslashuvchan segmenti bo‘lib, bandlikni kengaytirish, yangi mahsulot va xizmatlarni tez sinovdan o‘tkazish, hududiy daromad manbalarini ko‘paytirish va raqobatni kuchaytirishda muhim o‘rin tutadi. Shu bilan birga, kichik korxonalar yirik kompaniyalarga nisbatan kredit tarixi, garov ta’minoti, boshqaruv salohiyati va bozor axborotiga kirish imkoniyati cheklanganligi sababli moliyalashtirish va tartibga solish xarajatlariga nisbatan sezgirroq bo‘ladi. OECD tahlillari kichik va o‘rta korxonalarni moliyalashtirishda bank krediti bilan bir qatorda kafolat, grant, kapital qo‘yilmasi va noan’anaviy moliyalashtirish vositalari muhimligini ko‘rsatadi (OECD, 2024).

So‘nggi yillarda davlatlarning kichik biznesga yondashuvi oddiy soliq imtiyozidan ko‘ra kengroq paketga aylangan. Yevropa Ittifoqining SME Relief Package tashabbusi ma’muriy yukni kamaytirish, moliyalashtirishga kirishni yaxshilash va biznes uchun qulay tartibga solish muhitini kuchaytirishga qaratilgan (European Commission, 2023). AQShda esa Small Business Administrationning 7(a) dasturi xususiy kreditorlar orqali kichik biznesga davlat kafolati asosida kredit berishni rag‘batlantiradi; dastur aylanma mablag‘, uskunalar va biznesni kengaytirish kabi maqsadlarni moliyalashtirish uchun qo‘llanadi (U.S. Small Business Administration, 2026).

O‘zbekistonda kichik biznesning iqtisodiy bazasi ham katta. Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotiga ko‘ra, 2026-yil 1-yanvar holatida faoliyat yuritayotgan korxona va tashkilotlarning 85 foizini kichik korxonalar va mikrofirmalar tashkil etgan (O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi, 2026). Bu ulush imtiyozlar siyosatining nafaqat tadbirkorlarning individual manfaatiga, balki bandlik, soliq bazasi, hududiy rivojlanish va ichki talabga ham bevosita ta’sir qilishini anglatadi.

Maqolaning maqsadi — jahon amaliyotida kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash vositalarini O‘zbekistonda amalda qo‘llanayotgan yoki joriy etilayotgan imtiyozlar bilan qiyoslash, ularning iqtisodiy mexanizmini ochib berish va natijadorlikni oshirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqish. Tadqiqotning ilmiy yangiligi soliq imtiyozlari, kredit kafolatlari, subsidiyalar, grantlar, ma’muriy yengilliklar va raqamli qo‘llab-quvvatlashni yagona qiyosiy mezonlar tizimida baholashga urinishdan iborat.

2. TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot sifat va qiyosiy tahlil usullariga asoslandi. Manba bazasi sifatida 2023–2026-yillarda e’lon qilingan xalqaro tashkilotlar va davlat organlarining rasmiy hujjatlari, dastur tavsiflari, statistik ma’lumotlari va siyosiy choralar to‘g‘risidagi axborotlari tanlandi. Xalqaro blokda OECD, Yevropa Komissiyasi, AQSh Small Business Administration, Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va EBRD materiallari; milliy blokda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda Milliy statistika qo‘mitasi manbalari tahlil qilindi.

Imtiyozlar oltita analitik guruhga ajratildi: 1) soliq va fiskal preferensiyalar; 2) kredit, kafillik va foiz xarajatlarini kompensatsiya qilish; 3) grant, venchur va kapital instrumentlari; 4) ma’muriy va hisobot jarayonlarini soddalashtirish; 5) eksport, standartlashtirish va bozorga kirish ko‘magi; 6) yoshlar, ayollar, yashil va raqamli biznes kabi maqsadli yo‘nalishlar. Har bir instrumentning iqtisodiy ta’siri “moliyalashtirish narxi”, “garov va risk to‘sig‘i”, “tranzaksiya xarajati”, “rasmiylashuv rag‘bati” hamda “o‘sish va innovatsiya” mezonlari bo‘yicha sharhlandi.

Tadqiqotning cheklovi shundaki, turli mamlakatlarda kichik biznes ta’rifi, soliq rejimi va statistika metodologiyasi bir xil emas. Shu sababli maqsad nominal imtiyoz miqdorlarini bevosita tenglashtirish emas, balki qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarining tuzilishi va iqtisodiy mantiqini taqqoslashdan iborat. Shuningdek, 2026-yilda e’lon qilingan ayrim choralar joriy etilish bosqichida bo‘lgani uchun ularning uzoq muddatli natijasini baholash keyingi empirik tadqiqotlarni talab etadi.

3. NATIJALAR

3.1. Jahon amaliyotida kichik biznesga berilayotgan imtiyozlar

Xalqaro tajribada eng ko‘p uchraydigan mexanizmlardan biri kredit riskining bir qismini davlat yoki rivojlanish instituti zimmasiga oladigan kafolat tizimidir. Bunday mexanizm kreditorga tavakkalni kamaytiradi, tadbirkorga esa garov yetishmovchiligi sharoitida bank moliyasiga kirish imkonini beradi. Masalan, AQSh SBA 7(a) dasturida kreditlar 5 mln AQSh dollarigacha bo‘lishi mumkin; Working Capital Pilot doirasida 150 ming dollargacha bo‘lgan kreditlar uchun kafolat 85 foizgacha, undan yuqori summalarda 75 foizgacha etib belgilangan (U.S. Small Business Administration, 2026). Bu model davlatning kreditni to‘liq berishi emas, balki xususiy bank resursini davlat kafolati bilan faollashtirish tamoyiliga asoslanadi.

Yevropa Ittifoqida kichik biznesni qo‘llash moliyaviy va nomoliyaviy choralar majmuasi sifatida qaraladi. SME Relief Package ma’muriy jarayonlarni soddalashtirish, moliyalashtirishga kirishni yaxshilash va kichik korxonalarga mos tartibga solish muhitini shakllantirishni birlashtiradi (European Commission, 2023). Bunday yondashuvda imtiyozning qiymati faqat subsidiya summasida emas, balki hisobot topshirish, litsenziyalash, soliq hisoblash va kechiktirilgan to‘lovlardan keladigan xarajatlarni kamaytirishda ham namoyon bo‘ladi.

OECD kichik va o‘rta biznesning yashil transformatsiyasi va barqaror investitsiyalariga doir tahlillarda kredit, kapital, grant va kredit kafolatlarini axborot, maslahat va o‘lchash vositalari bilan birga qo‘llash zarurligini ta’kidlaydi (OECD, 2024). Shundan kelib chiqib, xalqaro amaliyotda “pul berish” va “biznes salohiyatini oshirish” bir-birini to‘ldiruvchi siyosat sifatida shakllanmoqda.

Rivojlanish banklari ham riskni bo‘lishish va maqsadli guruhlarni moliyalashtirish orqali imtiyozlar ekotizimini kengaytiradi. ADBning O‘zbekistondagi inklyuziv moliya dasturi mikromoliya sektorini rivojlantirish va moliyaga kirishi cheklangan MSMElar, jumladan ayollar boshqaruvidagi bizneslarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan (Asian Development Bank, 2025). EBRD esa Youth in Business dasturi orqali yosh tadbirkorlarga kredit bilan bir qatorda trening, maslahat va tarmoq imkoniyatlarini taklif qilmoqda (European Bank for Reconstruction and Development, 2025). Bu holat zamonaviy imtiyozlarning moliyaviy resurs va biznes ko‘nikmalarini bir paketda berishga intilayotganini ko‘rsatadi.

3.2. O‘zbekistonda kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash tizimi

O‘zbekistonda kichik biznesni rag‘batlantirishda imtiyozli moliyalashtirish, kafillik, foiz xarajatlarini qoplash, soliq ma’muriyatchiligini yengillashtirish va maqsadli dasturlar parallel qo‘llanmoqda. 2025-yil mart oyida tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash doirasida 22 trillion so‘mlik imtiyozli resurs ajratilishi, shundan 2,5 trillion so‘mdan yoshlar va ayollar tadbirkorligi loyihalariga yo‘naltirilishi, ayol tadbirkorlar uchun kredit stavkasini boshqa qarz oluvchilarga nisbatan 2 foiz band arzonlashtirish nazarda tutilgani ma’lum qilingan (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2025). Mazkur chora moliyaga kirishdagi gender va yosh tafovutlarini kamaytirishga qaratilgan maqsadli preferensiya sifatida baholanishi mumkin.

Kafillik va kompensatsiya mexanizmlarining amaliy ko‘lami ham sezilarli. Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma’lumotiga ko‘ra, 2025-yil 1-iyulgacha Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi 13 880 ta loyiha bo‘yicha 10,65 trillion so‘mlik kafillik bergan, 33 593 ta loyiha uchun esa kredit foizlarini qisman qoplashga doir 6,696 trillion so‘mlik kompensatsiya kelishuvlarini rasmiylashtirgan (O‘zbekiston

Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, 2025). Bu mexanizmlar kichik biznes uchun eng muhim ikki to‘siq — garovning yetishmasligi va kredit narxining yuqoriligi — ni yumshatishga xizmat qiladi.

2026-yilda soliq va ma’muriy tartiblarni yengillashtirish bo‘yicha yangi choralar belgilandi. Prezident farmoniga muvofiq, 2026-yil 1-iyundan umumbelgilangan soliq tartibiga o‘tish chegarasi bazaviy hisoblash miqdorining 12 ming baravari etib belgilandi. Umumiy ovqatlanish, savdo va xizmat ko‘rsatish sohasidagi ayrim tadbirkorlik subyektlari uchun 2030-yil 1-yanvargacha ixtiyoriy soddalashtirilgan QQS rejimini tanlash imkoniyati yaratilib, ushbu rejimda QQS 6 foiz, foyda solig‘i esa 0 foiz etib belgilangan. Umumiy ovqatlanish subyektlari uchun to‘langan QQSning bir qismini 40 foiz miqdorida qaytarish mexanizmi ham nazarda tutilgan (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2026b). Bu choralar kichik biznesning “o‘sish chegarasi”ga yaqinlashganda aylanmani yashirish yoki biznesni bo‘lib yuborish motivlarini pasaytirishga qaratilgan.

Moliyaviy xizmatlarning yangi bosqichida raqamli platforma, muqobil skoring va natijaga bog‘langan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari ilgari surilmoqda. 2026-yil may oyidagi taqdimotda ijobiy kredit tarixiga ega tadbirkorlar uchun garovsiz mikroqarz qismini 100 million so‘mdan 200 million so‘mgacha oshirish, kredit yoki lizingning 5 milliard so‘mgacha bo‘lgan qismi bo‘yicha foiz xarajatlarining bir qismini kompensatsiya qilish, shuningdek raqamlashtirish, xalqaro standartlar va yashil texnologiyalarga xarajatlar uchun eng yaxshi natija ko‘rsatgan 100 ta biznesga yiliga 300 million so‘mgacha grant ajratish ko‘zda tutilgan (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2026a).

Xalqaro moliya institutlari O‘zbekistondagi imtiyozlar tizimini bozor mexanizmlari bilan to‘ldirmoqda. Jahon bankining FINGROW loyihasi uchun 100 mln dollar kredit va 5 mln dollar grant ma’qullangan bo‘lib, loyiha kredit kafolatlari va xususiy kapitalga kirishni kengaytirishga qaratilgan; Jahon banki bahosiga ko‘ra, mamlakatdagi MSMElar kredit talabi 13 mlrd dollar atrofida bo‘lib, moliyalashtirish tafovuti 6 mlrd dollarni tashkil etadi (World Bank, 2025). ADB Hamkorbank bilan 625 mlrd so‘mlik moliyalashtirish bitimi orqali qishloq hududlaridagi MSMElar uchun o‘rta muddatli mahalliy valyutadagi resurslarni kengaytirgan (Asian Development Bank, 2024). Bu tashabbuslar davlat imtiyozlarini xalqaro resurs va riskni boshqarish standartlari bilan bog‘lash imkonini beradi.

1-jadval. Jahon va O‘zbekiston amaliyotida kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash vositalarining qiyosiy tavsifi

Yo‘nalish	Jahon amaliyoti	O‘zbekiston amaliyoti	Asosiy iqtisodiy ta’sir
Soliq va fiskal yengillik	Soliq va hisobotni soddalashtirish, kichik biznesga mos tartiblar (European Commission, 2023)	Soddalashtirilgan QQS rejimi, foyda solig‘i bo‘yicha yengilliklar va ayrim QQS qaytarish mexanizmlari (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2026b)	Soliq va ma’muriy xarajatlarni kamaytirish, rasmiy aylanmani rag‘batlantirish

Yo‘nalish	Jahon amaliyoti	O‘zbekiston amaliyoti	Asosiy iqtisodiy ta’sir
Kredit kafolati	Davlat kafolati orqali xususiy bank kreditini faollashtirish; SBA 7(a) modeli (SBA, 2026)	Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi kafilliklari (Iqtisodiyot va moliya vazirligi, 2025)	Garov yetishmovchiligi va bank riskini kamaytirish
Foiz va imtiyozli resurs	Maqsadli kredit liniyalari va riskni bo‘lishish (OECD, 2024)	Foiz kompensatsiyasi, imtiyozli resurslar, garovsiz kredit qismini oshirish (Prezident, 2025; 2026a)	Kapital narxini pasaytirish va investitsiyani tezlashtirish
Grant va innovatsiya	Raqamli, yashil va innovatsion transformatsiya uchun grant/equity (OECD, 2024)	Raqamlashtirish, standart va yashil texnologiya uchun natijaga yo‘naltirilgan grantlar (Prezident, 2026a)	Texnologik yangilanish va mahsuldorlikni oshirish
Maqsadli guruhlar	Ayollar va yoshlar uchun maxsus kredit, maslahat va trening (ADB, 2025; EBRD, 2025)	Yoshlar va ayollar uchun alohida resurslar, arzonroq kredit va xalqaro dasturlar (Prezident, 2025)	Inklyuziv tadbirkorlik va bozorga kirish tengligini yaxshilash
Ma’muriy va raqamli xizmatlar	Bir martalik ma’lumot, raqamli xizmatlar va tartibga solish yukini kamaytirish (European Commission, 2023)	Raqamli kredit platformasi va muqobil skoringni joriy etish tashabbusi (Prezident, 2026a)	Tranzaksiya xarajati, vaqt va axborot asimmetriyasini kamaytirish

4. MUHOKAMA

Qiyosiy tahlil kichik biznesga berilayotgan imtiyozlarning samarali modeli uchta tamoyilga tayanganini ko‘rsatadi. Birinchisi — riskni to‘liq davlat zimmasiga olish emas, balki xususiy moliya bilan bo‘lishish. SBA kafolatlari, ADB kredit liniyalari va O‘zbekistondagi kafillik-kompensatsiya mexanizmlari bir xil iqtisodiy muammoni — kredit riskining kichik korxona uchun yuqori baholanishini — turli institutsional shakllarda hal qiladi. Shu sababli O‘zbekistonda kelgusida kafillik hajmini oshirish bilan birga, kafillikning xususiy banklar tomonidan qo‘shimcha kredit yaratishiga ta’sirini ham o‘lchash maqsadga muvofiq.

Ikkinchi tamoyil — imtiyozning vaqtinchalik va natijaga yo‘naltirilgan bo‘lishi. Doimiy past stavka yoki cheksiz subsidiya bozor signallarini buzishi, samarasiz korxonalarni sun’iy saqlab qolishi va budjet xarajatlarini oshirishi mumkin. Aksincha, raqamlashtirish, xalqaro sertifikat, energiya samaradorligi yoki eksport shartnomasiga bog‘langan grant tadbirkorning kelajakdagi raqobatbardoshligini kuchaytiradi. OECDning yashil va barqaror moliyalashtirish bo‘yicha tavsiyalari ham moliyaviy ko‘makni axborot va maslahat xizmatlari bilan bog‘lashni ma’qullaydi (OECD, 2024). O‘zbekistonda yashil va energiya samarador loyihalarga alohida resurs yo‘naltirilayotgani ushbu tendensiyaga mos keladi (O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, 2025).

Uchinchi tamoyil — imtiyozlarni raqamlashtirish va ma’lumotlarga asoslangan nishonlash. Jahon banki O‘zbekistonda kichik va o‘rta korxonalar moliyasiga kirishdagi katta tafovutni qayd etadi (World Bank, 2025). Bunday sharoitda kredit tarixiga ega bo‘lmagan, ammo real aylanma va to‘lov intizomiga ega biznesni kommunal to‘lov, soliq, tushum va boshqa raqamli izlar asosida baholash kredit bozorini kengaytirishi mumkin. 2026-yildan muqobil skoringni joriy etish tashabbusi shu nuqtai nazardan muhimdir (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2026a). Biroq algoritmik skoringda ma’lumot sifati, maxfiylik va diskriminatsiya risklarini boshqarish alohida nazoratni talab qiladi.

Soliq imtiyozlari bo‘yicha ham selektivlik muhim. 2026-yildagi soddalashtirilgan QQS mexanizmi ma’lum xizmat tarmoqlarida hisob-kitobni yengillashtirishi va rasmiy aylanmani oshirishga xizmat qilishi mumkin (O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, 2026b). Shu bilan birga, imtiyozning samarasi soliq tushumining qisqa muddatli kamayishi bilan emas, balki yangi ro‘yxatdan o‘tgan bizneslar soni, yashirin aylanmaning qisqarishi, o‘rtacha korxona hajmining o‘sishi va ish o‘rinlarining rasmiylashuvi orqali baholanishi lozim.

O‘zbekistonda kichik korxonalar va mikrofirmalarning korxonalar umumiy sonidagi yuqori ulushi davlat qo‘llab-quvvatlashini keng qamrovli qilish zaruratini ko‘rsatadi (O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi, 2026). Biroq barcha subyektlarga bir xil imtiyoz berish o‘rniga, biznesning hayotiy sikli, eksport salohiyati, hududi, bandlik yaratish imkoniyati, yashil va raqamli investitsiyalari kabi mezonlar asosida differensial yondashuv samaraliroq bo‘lishi mumkin. EBRDning yosh tadbirkorlarga kredit bilan birga maslahat va trening berishi bunday “moliyaviy + nomoliyaviy” paketning amaliy namunasidir (European Bank for Reconstruction and Development, 2025).

Natijalar asosida O‘zbekiston uchun beshta amaliy yo‘nalish taklif etiladi: imtiyozlarni yagona raqamli katalogga jamlash; har bir subsidiya va kafillik uchun aniq natija indikatorlarini belgilash; kredit kafolatlarini xususiy kapitalni jalb qilish koeffitsiyenti bilan baholash; eksport, standartlashtirish va texnologik yangilanishga bog‘langan grantlarni kengaytirish; hamda imtiyozlar tugaganidan keyin biznesning yashovchanligini kuzatuvchi post-monitoring tizimini joriy etish. Bunda xalqaro dasturlar bilan birgalikda moliyalashtirish davlat budjeti yukini kamaytirishi va xususiy sektor standartlarini qo‘llashga yordam beradi. ADB va Hamkorbankning mahalliy valyutadagi moliyalashtirish modeli bunga misol bo‘la oladi (Asian Development Bank, 2024).

5. XULOSA

Jahon va O‘zbekiston tajribasi kichik biznes uchun eng samarali imtiyozlar bitta instrumentdan emas, balki o‘zaro bog‘langan siyosat paketidan shakllanishini ko‘rsatadi. Rivojlangan amaliyotda kredit kafolati, grant, soliq va hisobotni soddalashtirish, raqamlashtirish, yashil transformatsiya hamda maslahat xizmatlari birgalikda qo‘llanadi. Bu yondashuv tadbirkorning nafaqat moliyaga kirishini, balki boshqaruv sifati va bozor raqobatbardoshligini ham yaxshilaydi.

O‘zbekistonda 2025–2026-yillarda imtiyozli resurslar, kafillik, foiz kompensatsiyasi, garovsiz moliyalashtirish, soddalashtirilgan soliq rejimlari, grant va raqamli kredit xizmatlari sezilarli darajada

kengaymoqda. Ushbu choralar kichik biznesning o‘sishiga to‘sqinlik qiluvchi kredit narxi, garov, ma’muriy yuk va soliq rejimiga o‘tish kabi muammolarni yumshatishga qaratilgan. Shu bilan birga, kelgusi bosqichda siyosatning asosiy vazifasi imtiyozlar sonini ko‘paytirish emas, balki ularning aniq iqtisodiy natijasini o‘lchash bo‘lishi kerak.

Shu sababli imtiyozlarning samaradorligini korxona aylanmasining o‘sishi, yangi ish o‘rinlari, eksport, soliq intizomi, raqamlashtirish, energiya samaradorligi va xususiy investitsiyani jalb qilish kabi ko‘rsatkichlar bilan bog‘lash taklif etiladi. Natijaga asoslangan, vaqt jihatidan chegaralangan va raqamli monitoring qilinadigan imtiyozlar tizimi O‘zbekistonda kichik biznesni qo‘llab-quvvatlashning fiskal barqarorligi va bozor samaradorligini bir vaqtning o‘zida kuchaytirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Asian Development Bank. (2024, December 20). ADB, Hamkorbank sign deal to enhance financial access for rural MSMEs in Uzbekistan. https://www.adb.org/news/adb-hamkorbank-sign-deal-enhance-financial-access-rural-msmes-uzbekistan
2. Asian Development Bank. (2025, November 12). ADB support to expand inclusive finance, strengthen microfinance sector in Uzbekistan. https://www.adb.org/news/adb-support-expand-inclusive-finance-strengthen-microfinance-sector-uzbekistan
3. European Bank for Reconstruction and Development. (2025). Further EBRD support for MSMEs and young entrepreneurs in Uzbekistan. https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/further-ebrd-support-for-msmes-and-young-entrepreneurs-in-uzbekistan.html
4. European Commission. (2023). SME Relief Package. Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs. https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/sme-relief-package_en
5. OECD. (2024). Financing SMEs and entrepreneurs 2024: An OECD scoreboard. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/2024/03/financing-smes-and-entrepreneurs-2024_015c0c26.html
6. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2025, 19-iyul). Tadbirkorlikni rivojlantirish kompaniyasi tomonidan 2025-yil 1-iyulgacha amalga oshirilgan ishlar to‘g‘risida ma’lumot. https://gov.uz/en/imv/news/view/70217
7. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. (2026, 16-yanvar). O‘zbekistondagi korxonalarning 85 foizi kichik korxona va mikrofirmalardir. https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/66314-zbekistonda-korkhonalarning-85-foizi-kichik-korkhona-va-mikrofirmalar-3
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2025, 19-mart). Tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash – strategik yo‘limiz. https://president.uz/oz/lists/view/7955
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2026a, 25-may). Kichik va o‘rta biznes uchun moliyaviy xizmatlar ommabopligi oshiriladi. https://president.uz/oz/lists/view/9251
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2026b, 29-may). Kichik biznes subyektlarining o‘sishi uchun yanada qulay iqtisodiy va ma’muriy shart-sharoitlar yaratish to‘g‘risida. https://president.uz/oz/lists/view/9260
11. U.S. Small Business Administration. (2026). 7(a) loans. https://www.sba.gov/loans/7a-loans/
12. World Bank. (2025, December 15). Improved access to finance to help 7,000 businesses in Uzbekistan grow and create jobs. https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/12/15/improved-access-to-finance-to-help-7000-businesses-in-uzbekistan-grow-and-create-jobs